

Німко О.Б.

доцент, кандидат юридичних наук,
Житомирський національний
агроекологічний університет,
місто Житомир, Україна

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ БІОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБІГУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Ключові слова: адміністративна відповідальність, біологічна безпека, обіг харчових продуктів тваринного походження, здоров'я тварин і харчування.

Key words: administrative responsibility, biological safety, circulation of food of animal origin, animal health and nutrition.

Визначення терміну «біологічна безпека» відображене в Законі України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів», як «стан середовища життєдіяльності людини, при якому відсутній негативний вплив його чинників (біологічних, хімічних, фізичних) на біологічну структуру і функцію людської особи в теперішньому і майбутніх поколіннях, а також відсутній незворотній негативний вплив на біологічні об'єкти природного середовища (біосфери) та сільськогосподарські рослини і тварини».

Нааявність значної кількості об'єктів підвищеної небезпеки з вичерпаними технічними та технологічними ресурсами, а також природних осередків концентрації патогенних мікроорганізмів – збудників особливо небезпечних інфекційних хвороб підвищує ризики виникнення надзвичайних ситуацій, створює реальні загрози життєдіяльності населення, дальшому соціально-економічному розвитку та національній безпеці України.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що одним з основних напрямів державної політики на даному етапі розвитку українського суспільства є реалізація прав громадян, що знайшло закріплення у Конституції України та інших нормативно – правових актах [1, с.5].

Негативи сучасного законодавства тягнуть за собою неконтрольованість дій органів виконавчої влади, прийняття ними численних суперечли-

вих та неконституційних нормативних актів, що в цілому ускладнює і без того негативне правове регулювання різних сфер буття [2, с.104].

Механізм правового регулювання у сфері біобезпеки складається із таких елементів:

- норми права – загальнообов’язкові правила поведінки, встановлені з метою регулювання суспільних відносин;
- правовідносини – вольові суспільні відносини, що виникають на основі норм права у досліджуваній сфері;
- акти реалізації норм права – процес фактичного втілення конкретних приписів правових норм щодо конкретних суб’єктів [3, с.130].

В Україні державне регулювання в сфері біобезпеки здійснюється як органами загальної компетенції, так і органами спеціальної компетенції.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (ч. 2 ст. 6 Конституції України).

Статтю 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади, органи місцевого самоврядування повинні діяти в лише на підставі в межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України [4, с.97].

Одним з найважливіших засобів реалізації державної політики в цій сфері біобезпеки є створення дієвої та ефективної нормативно-правової бази, спроможної забезпечити функціонування біологічного правопорядку. Біологічний правопорядок не може існувати без налагодженої системи юридичної відповідальності [5, с.185].

Відповідальність за порушення законодавства у сфері біобезпеки можна класифікувати на різні види. Зокрема, на позитивну та ретроспективну [6, с.256].

Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері біобезпеки виконує такі функції:

Забезпечувальна – забезпечує охорону і збереження належного стану біологічного правопорядку, окремих його компонентів.

Превентивна – виявляється в попередженні нових правопорушень, їх профілактиці.

Компенсаційна – спрямована на поновлення порушеного стану біологічного правопорядку, відшкодування шкоди тощо.

Стимулююча – стимулює виконання і додержання вимог законодавства всіма громадянами та юридичними особами незалежно від форм власності.

Виховна – є засобом виховання людей, підвищення їх культури, формує у громадян впевненість в стабільності існуючого правопорядку, у захищеності їх прав та інтересів.

Каральна – полягає в обмеженні прав і свобод правопорушника або покладенні на нього додаткових обов'язків, настанні негативних наслідків [7, с.34].

Юридична відповідальність у галузі біобезпеки має на меті покарання винних, припинення і попередження порушень законодавства, а також поновлення порушених прав юридичних та фізичних осіб.

Таким чином, юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері біобезпеки характеризується тим, що, по-перше, має особливу підставу – правопорушення, а, по-друге, передбачає застосування санкцій кримінально-правового, адміністративного, цивільно-правового, дисциплінарного характеру до осіб, що його вчинили.

Крім того, у Законі України “Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції” проголошено, що особи, винні в порушенні законодавства про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції, несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільну, кримінальну відповідальність відповідно до закону.

Відповідно до статті 64 Закону України “Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів” передбачена відповідальність операторів ринку за порушення законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів, за:

1) недотримання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів щодо гігієнічних вимог до харчових продуктів на всіх стадіях їх виробництва та обігу, у тому числі допущення до процесу виробництва та/або обігу харчових продуктів осіб, які мають протипоказання до роботи з харчовими продуктами і присутність яких на робочому місці може спричинити виробництво та/або обіг небезпечних харчових продуктів;

2) виробництво, зберігання харчових продуктів на потужностях, незареєстрованих відповідно до вимог цього Закону, -

3) виробництво, зберігання харчових продуктів без отримання експлуатаційного дозволу, якщо обов'язковість його отримання встановлена цим Законом, -

4) невиконання обов'язку щодо впровадження на потужностях постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР), -

- 5) реалізацію неправильно маркованих харчових продуктів;
 - 6) порушення вимог щодо забезпечення простежуваності;
 - 7) невиконання обов'язку щодо відкликання або вилучення з обігу харчових продуктів, які є небезпечними,
 - 8) використання незареєстрованих допоміжних матеріалів для переробки та матеріалів, що контактують з харчовими продуктами, якщо обов'язковість такої реєстрації встановлена цим Законом,
 - 9) реалізацію незареєстрованих об'єктів санітарних заходів відповідно до вимог цього Закону, якщо реєстрація передбачена цим Законом,
 - 10) обіг непридатних харчових продуктів -
 - 11) порушення значень параметрів безпечності об'єктів санітарних заходів, встановлених законодавством про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів,
 - 12) невиконання законних вимог (рішень) посадових осіб компетентного органу щодо усунення порушень законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів у строк, погоджений із компетентним органом,
 - 13) невиконання законних вимог (рішень) посадових осіб компетентного органу щодо знищення небезпечних для споживання людиною чи для іншого використання харчових продуктів та допоміжних матеріалів для переробки -
 - 14) приховування (ненадання), відмову у наданні, надання недостовірної інформації за запитами посадових осіб компетентного органу -
 - 15) відмову у допуску посадових осіб компетентного органу до здійснення державного контролю з підстав, не передбачених цим Законом, -
- Статтею 166-22 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачена адміністративна відповідальність за порушення вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів.
- Посадові особи органів виконавчої влади у сфері вилучення з обігу неякісної та небезпечної продукції і подальшого поводження з нею несуть відповідальність відповідно до закону».

Список використаних джерел:

1. Німко, О.Б. Державне регулювання забезпечення соціальним житлом: правові та організаційні засади / О.Б. Німко // Техника и технология. Современные тенденции в науке и образовании / Inżynieria i technologia. Współczesne tendencje w nauce i edukacji. (29.01.2013 – 31.01.2013) – Kraków: – 2013. – С. 5-8.

2. Василенко Л. П. Правові проблеми діяльності органів виконавчої влади з питань екології: монографія / Л. П. Василенко – Житомир: Житомирський національний агроєкологічний університет, 2014. – 167 с.
3. Німко О.Б. Механізм правового регулювання організації та проведення земельних аукціонів в Україні / О.Б. Німко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 10. – С. 130 – 132.
4. Німко О.Б. Проблемні питання законодавства, що регулює встановлення внесків загальнообов'язкового державного соціального пенсійного страхування фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності, які обрали особливий спосіб оподаткування / О.Б. Німко // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія : Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – № 4 (17). – 2010. – С. 97 – 101.
5. Німко О. Б. Адміністративна відповідальність у сфері охорони навколишнього природного середовища / О. Б. Німко // Наукові читання – 2013 : наук.-теорет. зб. / ЖНАЕУ. – Житомир : ЖНАЕУ, 2013. – Т. 1. – С. 185–187.
5. Бондарчук Н. В. Поняття, ознаки та види юридичної відповідальності за порушення природоресурсного законодавства // Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі : Зб. Наук. Ст. за матеріалами II Міжнар. Наук.-практ. Конф. (Житомир, 10 квітня 2014 р.) / Мін-во аграрної політики та прод-ва України; Жит. Нац.. агроєкологічний ун-т. – Ж.: ЖНАЕУ, 2014 – 356 с. – С. 255-257.
6. Юридична відповідальність за порушення природоресурсного законодавства України : монографія / О. Б. Німко, Н. В. Бондарчук, Р. Д. Ляшенко [та ін.] ; під заг. ред. О. Б. Німко. – Житомир : ЖНАЕУ, 2016. – 208 с.
7. Німко О.Б. Правові засади державного регулювання здійснення оціночної діяльності для цілей оподаткування / О.Б. Німко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Научный журнал. Серия: Юридические науки. – №4. – Симферополь, 2012. – С. 292 – 295.
8. Стороженко О.М. Интеллектуальна власність: навч. посіб. / О.М. Стороженко, О.Б. Німко – К. : Пледиди, 2010. – 63 с.
9. Німко О.Б. Адміністративно-правовий статус Державного земельного банку / О.Б. Німко // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис. – 2012. – № 4. – С.146 – 148
10. Німко О.Б. Правові засади діяльності саморегульованих організацій у сфері землеустрою / О.Б. Німко // Митна справа. – № 6 (84). – Ч 2. – 2012. – С. 366 – 370
11. Бондарчук, Н. В. Право приватної власності на землю: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. В. Бондарчук // Zbiór raportów naukowych. «Postępy w nauce w ostatnich latach. Nowych rozwiązań» (Warszawa,

- 28.12.2012 – 30.12.2012 r.). – Warszawa Sp. Z o.o. «Diamond trading tour», 2012. – S. 24 – 26. 13. Німко О.Б. Міжнародне співробітництво та адміністративно-правове регулювання атомної енергетики в Україні та світі / О.Б. Німко // Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис. – 2016. – № 2. – С.276 – 281 Фахова стаття / Index Copernicus International (Польща), HeinOnline (США)
12. Німко О. Б. Адміністративно-правове регулювання реадмісії в Україні / О. Б. Німко, С. М. Мамчур // Форум права. – 2016. – № 3. – С. 47–52 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_3.pdf Фахова стаття /
13. Німко, О.Б. Правове регулювання електронної комерції в Україні / О.Б. Німко // Экономика. Менеджмент. Государство и право. Фундаментальные и прикладные исследования: проблемы и результаты / Economy. Państwo i Prawo. Badania podstawowe i stosowane: wyzwania i wyniki. (30.08.2016 – 31.08.2016) – Zakopane: – 2016. – С. 27-31.
14. Німко, О.Б. Механізм правового регулювання атомної енергетики в Україні / О.Б. Німко, О.А. Хомин // Государство и право. Научные достижения, наработки, предложения / Państwo i Prawo. Osiągnięcia naukowe, rozwój, propozycje. (29.09.2016 – 30.09.2016) – Warszawa: – 2016. – С. 14-19.